

G. Galilei: Se i kikkerten!

I januar 1610 opdagede den italienske videnskabsmand og astronom Galileo Galilei (1564-1642) tre af Jupiters måner. Da Galilei konkluderede, at disse mindre himmellegemer kredsede omkring Jupiter, bidrog dette til at underbygge Kopernikus' heliocentriske teori. Men Galileis observationer medførte kontroverser inden for astronomien, idet teorien om en planet med mindre planeter kredsede omkring sig ikke stemte overens med principperne i den aristoteliske kosmologi, som hævdede, at alle himmellegemer skulle kredse om Jorden. Mange astronomer og naturforskere nægtede derfor i begyndelsen at tro på, at Galilei kunne have opdaget noget sådant. I et brev til den tyske astronom Johannes Kepler (1571-1630) beklager Galilei sig over den modstand, han har mødt.

Sender mange hilsner

Jeg har modtaget dine to breve, højlerde Kepler. På det første, som du allerede har gjort offentligt kendt, vil jeg svare i den næste udgave af mine observationer; imens takker jeg dig, fordi du som den første og næsten den eneste, uden at have undersøgt sagen nærmere, sådan som det sømmer sig for din redelighed og din ånds ophøjethed, fuldt ud har fæstet lid til mine påstande. På det andet, som jeg netop har modtaget, vil jeg give et ganske kort svar; der er nemlig kun ganske få timer tilbage til at skrive i.

Først lader du mig vide, at du har nogle kikkerte hos dig; men de er ikke af en sådan kvalitet, at de kan gengive de fjerneste, største og klareste objekter, og derfor venter du på min. Men den fortrinligste, som jeg havde, og som forstørrer objekter mere end tusind gange, er ikke længere min; den har nemlig den mest ophøjede storhertug af Toscana¹ bedt mig om, for at han kan anbringe den i sit galleri og dér bevare den blandt sine mere fremragende og kostbare genstande til evigt minde om bedriften.² Jeg har ikke fremstillet nogen anden af samme ypperlighed; fremgangsmåden er nemlig meget besværlig. Men jeg har udtænkt nogle apparater til at forme og polere dem,³ som jeg ikke ønskede at fremstille her, eftersom de ikke kunne udføres til Firenze, hvor mit fremtidige opholdssted vil være. Dérl vil jeg fremstille dem så snart som muligt og sende dem til mine venner. Af dine bemærkninger slutter jeg, at din kikkert kun er af middelmådig styrke og derfor måske slet ikke egner sig til at iagttage planeterne; disse planeter har jeg da også siden 25. juli, når de om morgenen har stået op i øst, flere gange set og noteret. [...]

[I det følgende omtaler Galilei den modstand, han har mødt fra andre astronomer. Desuden nævner han andre, der kan bevidne hans observationer, hvilket Kepler i sit tidligere brev havde efterspurgt. Herefter fortsætter Galilei:]

Jeg ønsker, min Kepler, at vi kunne le ad mængdens bemærkelsesværdige dumhed. Hvad vil du sige om de ledende filosoffer⁴ ved dette universitet, som, fyldt med en stivsindethed som slan-

¹ Cosimo d. 2. af Medici (1590-1621), der i 1610 havde udnævnt Galilei til hofastronom

² Galileis opdagelse af Jupiters måner samme år.

³ Der tænkes her på de linser, der indgår i teleskoper og kikkerte

⁴ Galilei bruger her filosofi i betydningen videnskab

- gens, aldrig ville se hverken planeterne, månen eller kikkerten, skønt jeg selv og med stor iver tilbød dem det? Men mens den ene lukker ørerne, så lukker disse øjnene for sandhedens lys. Det er storartet, men de vækker dog ingen undren hos mig. Denne slags mennesker mener nemlig, at filosofien er en eller anden bog ligesom Æneiden eller Odysseen,⁵ og at sandheden
- 5 ikke skal søges i verden eller i naturen, men i sammenligningen af tekster. Jeg bruger her deres egne ord. Hvorfor kan jeg ikke le længe sammen med dig? Hvor ville du bryde ud i latter, allervendigste Kepler, hvis du hørte, hvad den ledende filosof ved dette universitet i Pisa fremførte imod mig i storhertugens nærvær, da han med logiske argumenter, som var de magiske besværgelser, forsøgte at rive de nye planeter ned fra himlen og mane dem bort.
- 10 Men natten falder på; det er mig ikke tilladt at være længere hos dig. Farvel, højlærde mand, og hav mig kær, som du plejer.

Padua, 19. august 1610

- 15 A. Favaro (red.): *Le Opere di Galileo Galilei*, Edizione Nazionale, vol. X, Firenze (1900) s. 421-423

⁵ Æneiden: Episk digt af den romerske digter Vergil omhandlende sagnhelten Aeneas. Odysseen: episk digt omhandlende Odysseus, traditionelt tilskrevet den antikke græske digter Homer.